

DOI 10.36074/grail-of-science.20.02.2026.004

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ РИНКУ ПРАЦІ ТА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ: ІНСТИТУЦІЙНО-АДАПТИВНА МОДЕЛЬ

Орлова Наталія Володимирівна

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Україна

Анотація. Досліджено теоретико-методологічні засади формування та реалізації економічної політики регулювання взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг. Актуальність теми зумовлена наявністю стійких диспропорцій між професійно-кваліфікаційною структурою робочої сили та потребами роботодавців, що проявляється у зростанні структурного безробіття, дефіциті кадрів у пріоритетних видах економічної діяльності та неефективному використанні людського капіталу. Здійснено критичний аналіз неокласичного, кейнсіанського та інституційного підходів до пояснення взаємозв'язку ринків праці та освітніх послуг. Обґрунтовано, що жоден із підходів не забезпечує комплексного пояснення сучасних трансформаційних процесів, бо не враховує повною мірою динаміку адаптації, інституційну інерцію та наявність зворотних зв'язків між ринками. У зв'язку з цим запропоновано інституційно-адаптивну модель, яка поєднує положення теорії людського капіталу, макроекономічного регулювання зайнятості та інституційної економіки. Модель ґрунтується на трактуванні ринків праці та освітніх послуг як взаємозалежних ендогенних підсистем, функціонування яких визначається як ринковими механізмами, так і інструментами економічної політики. У статті сформовано систему індикаторів, що охоплює показники стану ринку праці, параметри розвитку освітньої системи та інституційні змінні економічної політики. Формалізовано систему функціональних залежностей із урахуванням часових лагів, які відображають інерційність освітніх інститутів та відтерміновану реакцію зайнятості на структурні зміни. Запропонований підхід дозволяє формувати науково обґрунтовані рекомендації щодо підвищення адаптивності системи підготовки кадрів до потреб національної економіки. Практична значущість результатів полягає у можливості їх використання при розробленні стратегічних документів у сфері зайнятості та освіти.

Ключові слова: ринок праці, ринок освітніх послуг, економічна політика, інституційно-адаптивний підхід.

Постановка проблеми. У сучасній економіці України ринок праці та ринок освітніх послуг функціонують в умовах структурних зрушень, інституційної нестабільності та підвищеної невизначеності економічної динаміки. За таких умов особливої актуальності набуває проблема узгодженості підготовки трудових ресурсів із реальними та перспективними потребами національної економіки. Наявні диспропорції між професійно-кваліфікаційною структурою

фахівців та попитом з боку роботодавців свідчать про недостатню ефективність механізмів взаємодії між зазначеними ринками, а також про обмеженість інструментарію економічної політики у забезпеченні їх структурної збалансованості. Це зумовлює зростання структурного безробіття, дефіцит кадрів у стратегічно важливих видах економічної діяльності, а також неефективне використання людського капіталу.

Аналіз досліджень та публікацій. Вагомий науковий внесок у дослідженні проблематики взаємодії ринку освітніх послуг і ринку праці в Україні сформували провідні вітчизняні вчені, зокрема В.Близнюк [1], А. Колот [3], Е. Лібанова [4], Ю.Маршавін [5], І. Петрова [7], І. Штундер [8] та інші.

Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених проблематиці людського капіталу, зайнятості та функціонування освітньої системи, у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі відсутній цілісний теоретико-методологічний підхід, який би інтегрував інституційні, макроекономічні та структурні чинники взаємодії зазначених ринків з урахуванням їх ендогенності та динамічних зворотних зв'язків. Існуючі концепції здебільшого розглядають ці ринки ізольовано або аналізують їх взаємозв'язок у межах окремих теоретичних парадигм, що обмежує можливості комплексного пояснення сучасних трансформаційних процесів.

Таким чином, постає необхідність розроблення інтегрованого підходу до аналізу взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг, який би дозволив врахувати інституційну інерцію, часові лаги, структурні дисбаланси та роль економічної політики як ключового координуючого механізму. Вирішення цієї наукової проблеми має важливе теоретичне та прикладне значення для формування ефективної стратегії розвитку трудового потенціалу та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Мета роботи. Метою статті є теоретичне обґрунтування та розроблення інституційно-адаптивної моделі регулювання взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг, а також формування науково-методичних засад оцінювання впливу інструментів економічної політики на забезпечення їх структурної збалансованості в умовах трансформації національної економіки.

Виклад основного матеріалу. У економічній науці взаємодія ринку праці та ринку освітніх послуг традиційно розглядається в межах різних теоретичних підходів, кожен з яких акцентує увагу на окремих аспектах формування та використання трудового потенціалу. Найбільш поширеними серед них є неокласичний, кейнсіанський та інституційний підходи. Водночас обмеженість кожного з них у поясненні сучасних трансформаційних процесів зумовлює необхідність їх критичного осмислення.

У межах неокласичного підходу ринок праці розглядається як саморегульована система, у якій рівновага досягається через механізм попиту і пропозиції робочої сили. Ринок праці, як конкурентний механізм, визначає рівень заробітної плати через граничну продуктивність працівника. Освіта при цьому інтерпретується як інвестиція в людський капітал, що підвищує продуктивність праці та впливає на винагороду у трудовому процесі. Взаємодія ринку праці та ринку освітніх послуг зводиться переважно до одностороннього впливу освіти на пропозицію робочої сили, тоді як попит на працю

розглядається як похідний від технологічного рівня виробництва. Вагомим внеском неокласичної теорії є встановлення кореспонденції між рівнем освіти, зайнятістю та доходами, що дозволило на практиці оцінити ефективність вкладень у освіту.

Для цього підходу характерна аналітична чіткість, але він має низку обмежень. По-перше, він ігнорує інституційні чинники, що впливають на функціонування обох ринків, зокрема роль державної політики, нормативно-правове регулювання та соціальні обмеження. По-друге, у межах цього підходу не враховуються часові лаги та структурні дисбаланси, асиметрія інформації, які притаманні системі освіти, що унеможлиблює адекватне пояснення феномену невідповідності між професійною структурою фахівців і потребами ринку праці. Таким чином, неокласична модель не може повною мірою дати відповіді на питання аналізу взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг, особливо у перехідних і трансформаційних економіках.

Кейнсіанський підхід акцентує увагу на макроекономічних чинниках формування зайнятості, зокрема на ролі сукупного попиту та державного втручання в економіку. У межах даної концепції проблеми зайнятості та безробіття розглядаються як наслідок недостатнього ефективного попиту, а освіта виступає інструментом довгострокового стимулювання економічного зростання та підвищення зайнятості.

Перевагою кейнсіанського підходу є визнання активної ролі держави у регулюванні ринку праці та фінансуванні освітньої сфери. Водночас, його обмеження полягають у недостатній увазі до структурних і якісних характеристик робочої сили. Освітня система в межах кейнсіанського підходу переважно трактується як складова фіскальної та соціальної політики, а не як гнучкий механізм, здатний оперативно реагувати на зміни попиту на професійні та кваліфікаційні характеристики робочої сили. Це обмежує аналітичні можливості підходу в поясненні явищ структурного безробіття та професійного дисбалансу.

Інституційний підхід розглядає ринок праці та ринок освітніх послуг як складові ширшого інституційного середовища, у межах якого формуються правила, стимули та обмеження для економічних агентів. У цьому контексті освіта та зайнятість аналізуються через призму формальних інститутів законодавства, державних програм, системи фінансування і неформальних норм, таких як соціальні очікування, професійна культура, традиції.

Сильною стороною інституційного підходу є його здатність пояснювати наявність стійких дисбалансів між попитом і пропозицією робочої сили, а також інституційну інерційність освітньої системи, коли правила, норми та практики в освіті, система управління продовжують діяти за старою логікою, навіть якщо економіка й структура попиту на робочу силу потребують інших компетенцій. Проте класичні інституційні моделі часто зосереджуються на описі інституційних обмежень, не приділяючи належної уваги динамічним процесам адаптації та зворотного зв'язку між ринком праці та ринком освітніх послуг. У результаті взаємодія зазначених ринків розглядається переважно статично, без урахування ендогенних змін.

Зіставлення наукових концепцій щодо взаємодії ринку праці й освітнього ринку надано в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика наукових підходів до аналізу взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг

Критерій порівняння	Неокласичний підхід	Кейнсіанський підхід	Інституційний підхід
Теоретична основа	Теорія людського капіталу (G. Becker, J. Mincer)	Теорія ефективного попиту (J. M. Keynes)	Інституційна економіка (D. North, O. Williamson)
Роль освіти	Інвестиція в людський капітал, джерело пропозиції праці	Інструмент довгострокового економічного зростання	Інститут відтворення трудового потенціалу
Характер взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг	Переважно односторонній (освіта → ринок праці)	Опосередкований через макроекономічну політику	Інституційно зумовлений, переважно статичний
Роль держави	Обмежена, мінімальне втручання	Активне макроекономічне регулювання	Формування інституційних правил
Урахування структурних дисбалансів	Обмежене	Часткове (через стимулювання попиту)	Значне, але без динаміки
Урахування часових лагів	Не враховуються	Враховуються частково	Враховуються як інституційна інерція
Пояснення структурного безробіття	Недостатнє	Обмежене	Достатнє як результат інституційних обмежень
Основні переваги	Чітка формалізація, емпірична вимірність	Урахування макроекономічних факторів	Врахування ролі інститутів
Основні обмеження	Ігнорування інституцій та зворотного впливу	Недостатня увага до якості робочої сили	Статичність аналізу
Можливість використання для аналізу економіки України	Обмежена	Часткова	Висока

Джерело: авторська розробка

Критичний аналіз існуючих наукових підходів свідчить про відсутність універсальної теоретичної моделі, яка б забезпечувала цілісне та системне пояснення взаємозв'язку ринку праці й освітніх послуг. Неокласичний підхід недооцінює інституційні та структурні чинники, кейнсіанський — якісні характеристики робочої сили, а інституційний — динаміку адаптаційних процесів.

Вищезначене свідчить про доцільність теоретичного синтезу цих підходів. Такий підхід можна визначити як інституційно-адаптивний напрям,

який поєднує положення теорії людського капіталу, макроекономічного регулювання зайнятості та інституційної економіки, доповнюючи їх урахуванням адаптивних механізмів і динамічних зворотних зв'язків. Він дозволяє розглядати ринок праці та ринок освітніх послуг як взаємозалежні, ендогенні системи, функціонування яких визначається як ринковими, так і інституційними чинниками, а також здатністю до адаптації в умовах економічних змін. Саме це забезпечує його теоретичну обґрунтованість і прикладну значущість для дослідження національної економіки.

Емпірична перевірка інституційно-адаптивного підходу базується на розумінні того, що ринок праці та ринок освітніх послуг перебувають у постійній взаємодії та взаємно впливають один на одного. На відміну від традиційних підходів, де освіта розглядається лише як зовнішній чинник формування пропозиції робочої сили, запропонована методологія виходить із того, що обидва ринки формуються під впливом внутрішніх процесів і змінюються у відповідь на дії один одного. Їхній зв'язок реалізується не прямо, а через інструменти економічної політики, які створюють відповідні стимули та умови для адаптації.

Для кількісного оцінювання зазначених взаємозв'язків доцільно сформулювати систему індикаторів, що дозволяє відобразити структурні, інституційні та економічні параметри функціонування кожного з ринків, а також оцінити масштаби їх взаємного впливу в динаміці.

Система індикаторів, які використовуються при аналізі, побудована з урахуванням логіки причинно-наслідкових зв'язків між ринком праці та ринком освітніх послуг і включає три взаємопов'язані групи показників.

До першої групи належать індикатори ринку праці, які в моделі виступають як залежні змінні. Вони характеризують стан і результати функціонування ринку праці та включають рівень зайнятості за видами економічної діяльності, показники структурного безробіття, частку зайнятих за фахом здобутої освіти, середній рівень заробітної плати за професійно-кваліфікаційними групами, а також коефіцієнт вакантності робочих місць. Зазначені індикатори дозволяють оцінити не лише кількісні параметри зайнятості, але й якісні характеристики використання трудового потенціалу.

Другу групу складають індикатори ринку освітніх послуг, які виконують функцію пояснювальних змінних. До них можна віднести структуру випуску закладів вищої та професійно-технічної освіти за спеціальностями, частку випускників технічних і прикладних спеціальностей, обсяги державного замовлення на підготовку фахівців, рівень участі населення у програмах перепідготовки та співвідношення теоретичної і практичної складових освітніх програм. Сукупність цих показників дає можливість оцінити ступінь адаптивності освітньої системи до потреб економіки та її спроможність реагувати на зміни попиту на робочу силу.

Третю групу формують індикатори економічної політики, які відображають інституційні умови взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг. До цієї групи доцільно включити частку видатків на освіту у валовому внутрішньому продукті, обсяги фінансування активної політики зайнятості, наявність і масштаби цільових державних програм підготовки кадрів, а також індикатори

регуляторних змін у сферах освіти та зайнятості. Дані показники дозволяють врахувати вплив держави як ключового інституційного суб'єкта формування умов функціонування обох ринків.

На основі сформованої системи індикаторів можна описати інституційно-адаптивну модель взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг, де обидва ринки трактуються як взаємопов'язані підсистеми соціально-економічної системи, на які впливають інструменти економічної політики.

У формалізованому вигляді цю модель характеризується системою функціональних залежностей:

$$RP_t = f(ROP_{t-k}, EP_t, X_t), \quad (1)$$

$$ROP_t = f(RP_{t-m}, EP_t, Z_t), \quad (2)$$

Де

RP_t — показники функціонування ринку праці в період t ;

ROP_t — показники розвитку ринку освітніх послуг;

EP_t — інструментарій економічної політики;

X_t, Z_t — вектори контрольних макроекономічних змінних;

k та m — часові лаги, що відображають інституційну інерцію освітньої системи та відтерміновану реакцію ринку праці на структурні трансформації.

До складу векторів контрольних змінних X_t та Z_t включаються макроекономічні, демографічні, інвестиційні та структурні показники, що відображають загальний стан економіки, параметри людського капіталу, бюджетну політику та технологічні трансформації.

Концептуальні засади інституційно-адаптивного підходу до аналізу взаємозв'язку ринку праці та освітніх послуг по аналогії з порівняльним аналізом, наданим в таблиці 1, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Основні риси інституційно-адаптивного підходу до аналізу взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг

Характерні риси	
Теоретична основа	Синтез теорії людського капіталу, кейнсіанства та інституціоналізму
Роль освіти	Адаптивна підсистема економіки, що реагує на сигнали ринку праці
Характер взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг	Двосторонній, із наявністю зворотних зв'язків
Роль держави	Ключовий інституційний координатор
Урахування структурних дисбалансів	Комплексне, з урахуванням динаміки та лагів
Урахування часових лагів	Системно враховуються як елемент адаптації
Пояснення структурного безробіття	Повне, з урахуванням освітніх і політичних факторів
Основні переваги	Комплексність, динамічність, прикладна орієнтація
Основні обмеження	Потребує складного емпіричного апарату
Можливість використання для аналізу економіки України	Найбільш адекватна

Джерело: авторська розробка

Показані в таблиці характеристики інституційно-адаптивного підходу підкреслюють його здатність поєднувати теоретичні положення з практичними інструментами аналізу ринку праці та ринку освітніх послуг. Основною особливістю підходу є розгляд обох ринків як ендогенних систем, що реагують на взаємні сигнали та інституційні чинники, а також здатні до адаптації в умовах економічних змін.

Для емпіричного застосування цього підходу необхідним є використання статистичних даних, які дозволяють кількісно оцінити динаміку ринку праці та освіти, взаємозв'язок між ними, а також ефективність інструментів економічної політики. На наступній блок-схемі відображено логіку інтеграції таких даних у інституційно-адаптивну модель, що забезпечує кількісне та системне дослідження взаємодії ринків.

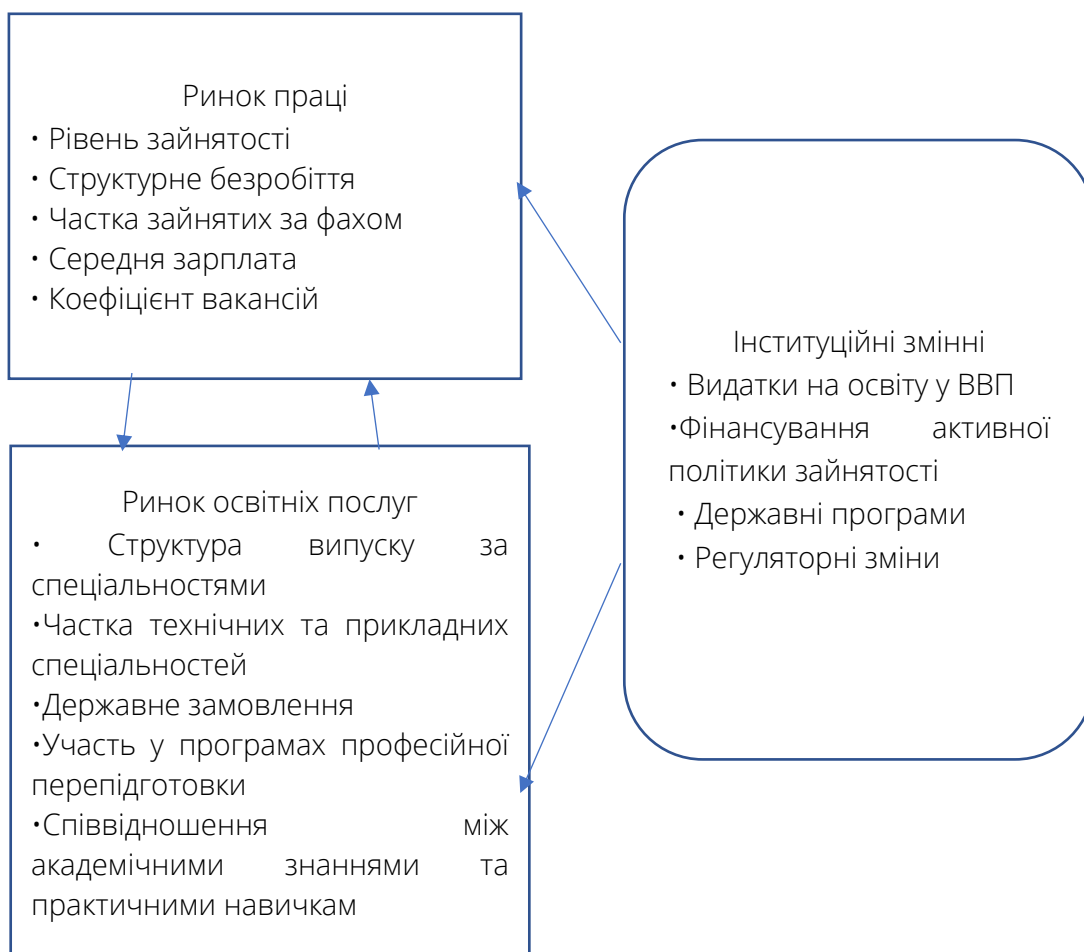

Рис. 1. Блок-схема інституційно-адаптивній моделі взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг

Джерело: авторська розробка

Блок-схема відображає логіку функціонування інституційно-адаптивної моделі, у якій ринок праці та ринок освітніх послуг розглядаються як взаємозалежні ендогенні системи. Освітні установи, виступаючи адаптивною підсистемою економіки, реагують на сигнали ринку праці через коригування структури освітніх програм, співвідношення теорії та практики та організацію перепідготовки кадрів.

Використання статистичних даних дозволяє кількісно оцінити динаміку попиту та пропозиції робочої сили, ефективність інструментів активної політики зайнятості та відповідність освітніх послуг потребам економіки. Таким чином, модель забезпечує системний та адаптивний підхід до аналізу взаємодії ринку праці та ринку освіти, дозволяючи прогнозувати потреби у кадрах та ефективно планувати освітні ресурси. Таким чином, двосторонні стрілки між «Ринком праці» і «Ринком освітніх послуг» показують взаємну залежність і вплив один на одного. Інституційні змінні впливають на обидва ринки і формують адаптивність системи.

Емпіричні дані щодо функціонування ринку праці України підтверджують наявність стійких структурних дисбалансів між системою підготовки кадрів і потребами економіки. За інформацією Державної служби статистики України, у структурі безробітних суттєву частку становлять особи з вищою освітою, що свідчить про невідповідність професійно-кваліфікаційної структури випускників потребам роботодавців. Так, дослідження «Зареєстроване безробіття в Україні», яке було проведене Державною службою зайнятості разом із Helvetas, відмічає, що серед безробітних понад 31% мали вищу освіту, близько 31% — професійно-технічну [2]. Водночас за даними Національного банку України та Міністерства економіки України фіксується дефіцит кадрів у сферах промисловості, будівництва, транспорту, ІТ та професійно-технічних спеціальностях, який посилюється внаслідок міграційних процесів і структурних змін економіки. Найбільш затребуваними професіями серед роботодавців у даний час є водій автотранспортних засобів, підсобний робітник, бухгалтер, молодша медична сестра, тракторист-машиніст, швачка [2, 6].

Паралельно спостерігається зростання навантаження на систему професійної перепідготовки та активні програми зайнятості, однак їх масштаби залишаються недостатніми для компенсації втрат трудового потенціалу. Частка видатків на освіту та активну політику зайнятості у структурі державних фінансів демонструє тенденцію до коливань, що обмежує можливості довгострокового планування кадрового забезпечення економіки. Зазначені тенденції свідчать про необхідність переходу від фрагментарного регулювання до системної інституційно-адаптивної моделі координації ринку праці та ринку освітніх послуг.

Слід зазначити, що сучасні диспропорції на ринку праці України значною мірою посилені наслідками повномасштабної війни, яка спричинила масштабні міграційні процеси, втрату частини економічного потенціалу, територіальні структурні зрушення у зайнятості та трансформацію галузевої структури попиту на робочу силу. Воєнні дії зумовили скорочення економічної активності в окремих регіонах, релокацію підприємств, перерозподіл трудових ресурсів та загострення кадрового дефіциту у стратегічно важливих секторах.

Водночас наявні структурні невідповідності між системою підготовки кадрів і потребами роботодавців не є виключно наслідком воєнного періоду. Проблема розбалансованості професійно-кваліфікаційної структури робочої сили та структури випуску закладів освіти сформувалася ще у довоєнний період і має інституційний характер. Війна лише загострила вже існуючі диспропорції,

зробивши їх більш помітними та соціально відчутними. Таким чином, сучасна ситуація потребує не тимчасових компенсаторних рішень, а системного вдосконалення механізмів координації ринку праці та ринку освітніх послуг на основі довгострокової економічної політики.

Висновки та пропозиції. У результаті проведеного дослідження встановлено, що взаємодія ринку праці та ринку освітніх послуг має системний, ендогенний та динамічний характер. Наявні диспропорції між професійно-кваліфікаційною структурою підготовки фахівців і потребами роботодавців свідчать про обмежену ефективність існуючих механізмів координації зазначених ринків та недостатню узгодженість інструментів економічної політики.

Критичний аналіз неокласичного, кейнсіанського та інституційного підходів показав, що кожен із них пояснює окремі аспекти взаємодії ринку праці та освітньої системи, однак не забезпечує цілісного бачення адаптаційних процесів і зворотних зв'язків між ними. Обґрунтовано доцільність застосування інституційно-адаптивного підходу, який поєднує положення теорії людського капіталу, макроекономічного регулювання зайнятості та інституційної економіки з урахуванням часових лагів і структурних змін.

Запропонована модель дозволяє розглядати ринок праці та ринок освітніх послуг як взаємозалежні підсистеми соціально-економічної системи, функціонування яких визначається як ринковими сигналами, так і регуляторним впливом держави. Сформована система індикаторів створює методичну основу для кількісної оцінки ефективності економічної політики у сфері зайнятості та освіти, а також для прогнозування потреб економіки у трудових ресурсах.

З метою підвищення ефективності взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг доцільно:

- Удосконалити механізм формування державного замовлення на підготовку фахівців на основі системного моніторингу структурних змін у попиті на робочу силу.
- Розширити інструменти активної політики зайнятості, орієнтовані на професійну перепідготовку та підвищення кваліфікації відповідно до потреб пріоритетних секторів економіки.
- Посилити інституційну взаємодію між закладами освіти, роботодавцями та органами державної влади шляхом розвитку механізмів державно-приватного партнерства.
- Запровадити систему регулярного оцінювання якості освітніх програм з урахуванням показників працевлаштування випускників та їх відповідності здобутій спеціальності.
- Інтегрувати індикатори узгодженості ринку праці та освіти до стратегічних документів економічного розвитку та програм соціально-економічного планування.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню адаптивності освітньої системи, зниженню рівня структурного безробіття, ефективнішому використанню людського капіталу та зміцненню конкурентоспроможності національної економіки в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

- [1] Близнюк, В., Яценко, Л. (2025). СТІЙКІСТЬ РИНКУ ПРАЦІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАВДАННЯ. *Актуальні проблеми економіки* (2), 127-136. DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-284-127-136
- [2] Державна служба зайнятості, & Helvetas Swiss Intercooperation. (2025). Зареєстроване безробіття в Україні: потреби, особливості, оцінки (44 с.). https://www.helvetas.org/Publications-PDFs/Eastern-Europe-Caucasus/Ukraine/Social%20Housing%20Reform%20in%20Ukraine/Registered%20unemployment%20in%20Ukraine%20needs%2C%20features%2C%20assessments-UA.pdf?utm_source
- [3] Колот, А. (2025). ВИЩА ОСВІТА І СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВА СФЕРА В КООРДИНАТАХ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ: КОНЦЕПТ ВЗАЄМОДІЇ ТА РОЗВИТКУ. *Social and Labour Relations: Theory and Practice*, (15), 11-29. [http://dx.doi.org/10.21511/slrrp.15\(1\).2025.02](http://dx.doi.org/10.21511/slrrp.15(1).2025.02)
- [4] Лібанова, Е., Романюк, С. (2023). КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОЛІСУБ'ЄКТНОГО УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ. *Демографія та соціальна економіка*. (3), 33-53. <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001440635>
- [5] Маршавін, Ю., Кицак, Т., & Кирилюк, В. (2022). ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В НОВИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕАЛІЯХ. *Економіка та суспільство*, (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-2>
- [6] Національний банк України. (n.d.). Макроекономічні показники. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macroeconomic-indicators>
- [7] Петрова, І., Кравченко, І., Лісогор, Л., Чувардинський, В. (2021). ГНУЧКІСТЬ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. (38), 490-498.
- [8] Shtunder, I., Shkuropadska, D. (2024) DETERMINANTS OF LABOR MARKET RESILIENS. *Scientia arduosa*.(4), 41-57 [https://doi.org/10.31617/1.2024\(156\)03](https://doi.org/10.31617/1.2024(156)03)

ECONOMIC POLICY FOR REGULATING THE INTERACTION BETWEEN THE LABOR MARKET AND THE MARKET OF EDUCATIONAL SERVICES: AN INSTITUTIONAL-ADAPTIVE MODEL

Natalia Orlova

Ph.D in Economic sciences, Associate professor,
Associate professor of the Department of Economics and Entrepreneurship
Odesa I. I. Mechnykov National University, Ukraine

Summary. This article examines the theoretical and methodological foundations for the development and implementation of economic policy aimed at regulating the interaction between the labor market and the educational services market. The relevance of this topic stems from persistent imbalances between the professional and qualification structure of the workforce and the needs of employers, which are manifested in rising structural unemployment, labor shortages in priority sectors of the economy, and the inefficient use of human capital. A critical analysis of neoclassical, Keynesian, and institutional approaches to explaining the relationship between the labor market and the educational services market is provided. It is demonstrated that none of these approaches offers a comprehensive explanation of contemporary transformation processes, as they fail to fully account for the dynamics of adaptation, institutional inertia, and the presence of feedback loops between markets. In this regard, an institutional-adaptive model is proposed,

combining the principles of human capital theory, macroeconomic regulation of employment, and institutional economics. The model is based on the interpretation of the labor market and the educational services market as interconnected endogenous subsystems whose functioning is determined by both market mechanisms and economic policy instruments. The article develops a system of indicators encompassing labor market metrics, parameters of educational system development, and institutional variables of economic policy. A system of functional dependencies is formalized, taking into account time lags that reflect the inertia of educational institutions and the delayed response of employment to structural changes. The proposed approach enables the formulation of evidence-based recommendations aimed at improving the adaptability of the training system to the needs of the national economy. The practical significance of the results lies in their potential application in the development of strategic documents in the fields of employment and education.

Keywords: *labor market, educational services market, economic policy, institutional-adaptive approach*